

En skomagers bogholderi

af *Rune A. Nielsen*

*Om en spændende gammel bog, som er afleveret
til Lokalhistorisk Arkiv i Otterup*

På Norupvej 125 boede der en skomager, som hed Niels Rasmussen. Han var indsidder, dvs. at han boede til leje og ikke selv ejede huset. Han var født i Nr. Sandager sogn 28/8 1858, så han var 25 ½, da han fik næringsbrev 19/4 1884.

Inden han slog sig ned i Norup, havde han været i Odense. Det ser man af hans vandrebog. Den meddeler, at ”den rejsende håndværkssvend, som findes her i riget uden at være forsynet med anordnet vandrebog eller de fornødne midler til sin underholdning på hans tilbagestående rejse eller sit ophold i landet ... eller afviger fra den ham foreskrevne rejserute, vil efter omstændighederne enten blive hendsendt til det sted, hvor han er forsørgelsesberettiget eller og blive anset på anden måde”. Niels havde papirerne i orden. Politimesteren i Skovby Herred giver ham 24/3 1882 tilladelse til at rejse til ”Odense ad rette landevej”, og han har 5 kr. på lommen.

Bogen er også forsynet med et signalement af indehaveren. Heraf kan man se, at han var almindelig af højde og bygning, havde mørkt hår og blå øjne og havde almindelig næse og mund. Ligeledes nævnes det, at han har ”chronisk sygdom, højre hofteled” og derfor ikke skal være soldat. Det sidste er måske grunden til, at han blev skomager, da det tidligere var det almindeligste erhverv for mænd med den skavank.

Vandrebogen skulle forevises politiøvrigheden, når man kom frem. 2/8 1883 skriver Odense politi *afgang til Norup*, og at han har 6 kr. i rejsepenge og 11/11 1883 melder sognefoged Peder Larsen *tilgang til Norup sogn*, og så er vi fremme ved begyndelsen.

”N. Rasmussen, Skomager” står der på skiltet th. for døren

Af Niels Rasmussens personlige papirer og bøger, der er blevet indleveret til arkivet, kan man se, at han var medlem af Slettens afholdsforening sammen med hele sin husstand, og at han var indre missionsk.

Blandt bøgerne var der også en bog, der havde været brugt som fortegnelse over hans kunder, hvad de fik repareret, og hvad det kostede. Den er vi meget glade for, især da vi ikke har set en sådan bog før. Hans optegnelser begynder helt tilbage til januar 1896 og fortsætter frem til 1924.

Niels Rasmussen med svende og læredrenge

Den første, der er nævnt i bogen, er Kristen Hansen, Egense. Hans søn fik sniplappet sine sko for 50 øre og repareret sit tornyster for 25 øre. At få sniplappet sine sko vil sige at få sat en lang spids lap under snuden på skoen.

En anden almindelig reparation var at få bagflikket sine sko, dvs. at få sat en flik (lap) under hælen. På den tid var der ingen genbrugsstation; alt blev brugt lige så længe, det kunne holde sammen. Hvis overlæderet på støvlerne gik i stykker, blev det fornyet, det blev kaldt, at støvlerne blev kaloseret. Som et kuriosum kan man se, at Niels J. Andersens søn, Johannes, i 1916 fik repareret sine fodboldstøvler for 75 øre.

Ud over reparationer havde han også salg af fedtsværte og lædersnørebånd og andet skotilbehør. Nye sko kostede omkring 10 kr. og fabrikksko kun det halve. Af forskellige slags sko, der er omtalt i bogen, kan nævnes Nordskafter, der var meget brugt. Det må vel have været en form for støvler. De kostede 6 kr. Så havde man knappesko – sko med knapper, hægtestøvler – forsynet med hægter i modsætning til snørestøvler. Derudover nævnes brunelsko. Brunel var tæt vævet uldstof, der især blev brugt til sko.

Først de allersidste år optræder begrebet arbejds løn. Der er ikke angivet den tid, der er brugt, kun beløbet. Det forekommer kun to gange i hele bogen, henholdsvis 2 og 3 kr.

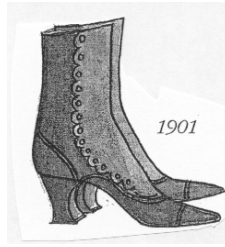
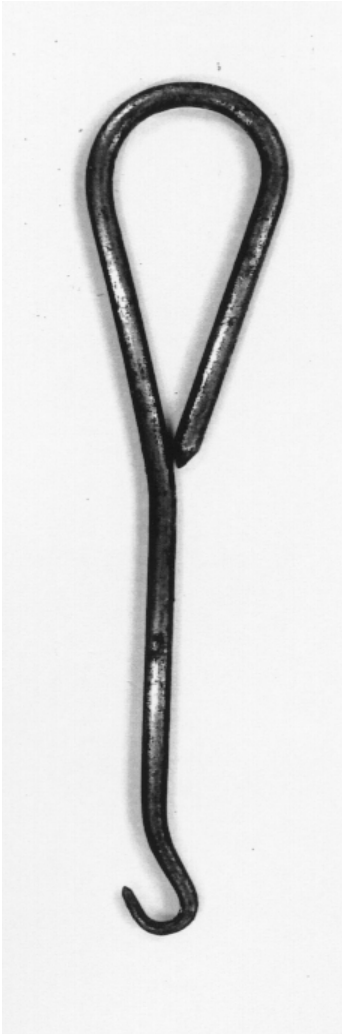
Indimellem noteres også køb af byg fra forskellige landmænd, mælk af læreren! og brød fra bageren. Det modregnes, når kunden betalte sin regning. Man havde nemlig kredit.

Niels Rasmussen benævner kundernes hustruer forskelligt. De fleste er koner, men lærerens er madam, og dyrlægens og præstens er fruer.

Han havde et stort distrikt. Han havde kunder boende i Egense, Egense Mark, Gundstrup, Otterup, Otterup Mark, Otterup Mose, Norup, Hasmark, Hasmark Mark, Jydby, Emmelev, Skelsbæk, Vellinge, Tørræsø og Jørgensø, men antallet af kunder var alligevel ikke stort nemlig 56, og det gennem alle 28 år. Nogle er nævnt mange gange og andre kun et par gange.

Indtægten svingede meget. Ved en udregning for januar måned gennem hele perioden er 5,60 kr. i 1898 det mindste og 49 kr. i 1903 det højeste. Prisen ændrer sig forbløffende lidt, selv om bogen dækker en periode på 28 år.

Skomageren havde alligevel en overgang 4 i sit brød, så det må have været nøjsomt. 1923 og 1924 ebber det ud, og han har kun en kunde i januar de pågældende år; men da er Niels Rasmussen også blevet 65-66 år.

Denne krog er et højt specialiseret redskab udviklet specielt til at knappe de mange knapper med på sine knapstøvler. Her gengivet i naturlig størrelse.

Denne artikel blev bragt i bladet "*Lokalhistorisk Arkiv for Otterup Kommune*" nr. 65 sommeren 2001. Digitaliseret maj 2011 ved Margit Egdal.